

BERGEN KOMMUNE

Saksgrunnlag

Deres ref.

Deres brev av:

Vår ref.

Emnekode

Dato

03.05.2023

Syns- og audiopedagogisk tjeneste.

Syns- og audiopedagogisk tjeneste (SAPT) er blitt gjort kjent med at dere har mottatt en uttalelse fra Norges Blindforbund Hordaland sitt årsmøte 2023. Dette er knyttet til bekymring for mennesker med synshemninger etter fylte 70 år, etter at ny samarbeidsavtale for Syns- og audiopedagogisk tjeneste er planlagt å virke fra 01.01.2024.

Vi ønsker med dette skrivet å redegjøre for bakgrunnen for beslutningen om å legge inn en aldersbegrensning i samarbeidsavtalen.

SAPT begynte som en reiselærertjeneste for synshemmede knyttet til Haukeland skole for over 30 år siden. Rektor på Hunstad skole og assisterende skolesjef i Bergen på den tiden arbeidet for å få en tilsvarende tjeneste på hørsel, så det ble opprettet en stilling for audiopedagog i 1988. Dette var for å betjene barn i førskolealder. Elever i skolealder ble ivaretatt av Hunstad skole.

Etter noen år opprettet staten syns- og audiopedagog-stillinger i alle fylkene, og stillingene ble til fylkesaudiopedagoger og fylkessynspedagoger.

Rundt 2000 ble det organisert som én tjeneste, i Hordaland ble dette til SAPT. Det ble opprettet tilsvarende tjenester i Vestfold, Møre & Romsdal og i Nord-Norge. Staten eide 25% av tjenesten. Fortsatt betjente tjenestene bare barn og unge, men etter etterspørsel begynte en etter hvert også å betjene noen voksne brukere, det vil si voksne fra 20 år til over 100 år. Kommunene økte sitt økonomiske bidrag for at SAPT skulle utføre denne oppgaven.

Staten trakk seg ut fra tjenestene for ca 20 år siden, og Statped overtok de tyngste og mest kompliserte brukersakene. Statped og SAPT samarbeidet i de fleste sakene, men med ulike roller og ulike oppgaver. Tjenestene i Vestfold, Møre & Romsdal og Nord-Norge ble avviklet, og oppgavene utover det staten overtok ble lagt til kommunene.

Siden den gang har oppdragene til SAPT økt, og antall tilmeldte barn, voksne og eldre har økt. Etter at det ble innført nyfødscreening for hørsel, blir spebarn tidlig tilmeldt SAPT. Barn blir reddet tidligere ved premature fødsler, noe som medfører flere brukere med sammensatte vansker. Befolkningen blir eldre og det er forventet en eldrebølge i årene fremover, noe som gjør at det blir tilmeldt flere og flere brukere med aldersrelaterte syn- og hørsels-hemninger.

SAPT mottok henvendelser fra 442 brukere over 70 år i 2022, noe som utgjør ca 50% av nye brukere i 2022. Vi har ikke mål for hvor mye av tidsressursen til SAPT som brukes på denne aldersgruppen, men anslår at det i 2022 ble brukt ca 1 årsverk på de over 70 år med synsvansker, og ca 2 årsverk på de over 70 år med hørselsvansker.

Antallet over 70 år på venteliste ligger per mai 2023 på 93 brukere.

Det har vært en sterk økning i henvendelser for denne gruppa de siste årene. Til sammenligning var det i 2020 303 henvendelser, og i 2021 317 henvendelser fra brukere over 70 år.

SAPT har i dag 13,4 årsverk og består av synspedagoger og audiopedagoger som gir råd, veiledning og tjenester knyttet til syns- og hørselsfeltet. Tjenesten arbeider både på system- og individnivå. Barn og unge er altså den prioriterte brukergruppen. SAPT sine oppgaver er å bistå kommunene og fylkeskommunen i å oppfylle kravene i barnehagelov, opplæringslov og lov om folketrygd. Tjenesten supplerer kommunene og fylkeskommunen på områder der disse ikke har tilstrekkelig faglig kompetanse på feltet.

Stortingsmelding nr. 6, Tett på, ble i 2020 vedtatt i Stortinget. Meldingen beskriver endrede oppgaver for Statped, der kommunene vil få flere oppgaver i forhold til menneske med blant annet syns- og hørselstap. Statped skal konsentrere sine tjenester om brukerne med de mest omfattende behovene. SAPT vil kunne ivareta noen av kommunenes nye utfordringer på syns- og hørselsfeltet etter omorganiseringen av Statped, men oppdragsmengden til SAPT vil dermed kunne øke i takt med dette.

I arbeidet med å revidere samarbeidsavtalen, vurderte styret hvordan tjenesten skulle forholde seg til den økende etterspørselen fra eldre brukere. Styret konkluderte med å endre den øvre aldersgrensen til 70 år. Alternativt vurderte styret det som nødvendig å øke kapasiteten i tjenesten, noe som ville medført en økt kostnad. Styret ønsket på vegne av alle kommunene og fylkeskommunen ikke å legge opp til en økt kostnad i denne omgang.

SAPT sine ansatte er pedagoger, som gir pedagogiske tjenester i form av veiledning, råd og tilrettelegging for den enkelte. De har ikke helsefaglig eller teknisk kompetanse. Brukere over 70 år har ofte behov for helsetjenester – som spesialisthelsetjenesten og kommunene dekker – og tekniske tjenester – som NAV-hjelpemiddelsentralene dekker.

I den nye samarbeidsavtalen legges det likevel opp til at SAPT skal bistå kommunene på systemnivå, slik at spisskompetansen i SAPT kan støtte kommunale tjenester i å kartlegge, følge opp, og søke om hjelpemidler til innbyggere over 70 år.

Styret og ledelsen er stolt over kompetansen SAPT har bygget opp og det gleder oss at både brukere, pårørende, kommuner og interesseorganisasjoner ser viktigheten av arbeidet vi gjør. Vi har derfor stor forståelse for at endringen medfører bekymring når det gjelder brukere over 70 år.

SAPT vil i forlengelsen av at den nye samarbeidsavtalen nå legger grunnlaget for en forsvarlig bruk av en svært begrenset ressurs, gjerne delta med vår spisskompetanse i aktuelle prosesser om hvordan eldre med syns- og hørselstap kan ivaretas framover.

Med vennlig hilsen

Bente Tunestveit
enhetsleder

Jogeir Sognnæs
styreleder